

زن فرودست سخنگو و عاملیت اخلاقی در شکسپیر و قرآن

فهیمة خلیلی تیلمی

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات انگلیسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

جلال سخنور (نویسنده مسؤل)

استاد زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

چکیده

ویلیام شکسپیر، شاعرانگلیسی، در نمایشنامه تلاش بیهوده عشق گفتمانی را در خصوص زنان فرودست ارائه می‌کند که قابل مقایسه با آموزه‌های کلام قرآن است. او تداعی مسلمانان را با کلمات کاملاً جا افتاده‌ی دوران الیزابت از قبیل اتیوپی‌ها، سیاه‌پوستان، مورها، آفریقایی‌ها و غیره یادآوری می‌کند تا در اثر خود دغدغه و مضامین نسبت داده شده به مسلمانان را از لحاظ احترام، عشق، و احیای حقوق نشان دهد. مفاهیم قتل ناموسی و اسلام مترقی از منظر ریفات حسن از دیدگاه مفهومی دارای شباهت با مسؤلیت اخلاقی عامل و فرودست از منظر گایاتری اسپیواک هستند. محور بحث در نمایشنامه‌ی شکسپیر، پرهیز مردان از زنان، مردان روشن‌فکر در برابر زنان سیاه‌پوست، برده و فرومایه، عشق، و شیفتگی مردان نسبت به زنان را دربرمی‌گیرد. این رویکرد با سبک زندگی مسلمانان فقیر در برابر هژمونی بت‌پرستان مطابقت دارد و شامل ایمان و مهاجرت آن‌ها است. هدف اصلی پژوهش حاضر خوانش اثر نمایشی شکسپیر از منظر رویکرد ریفات حسن است که برخی آن را فمینیسم اسلامی می‌نامند.

واژگان کلیدی: فمینیسم اسلامی؛ مسؤلیت اخلاقی؛ عاملیت؛ مسلمانان؛ فرودست

سخنگو؛ دسترسی محدود.